

3. september 2010 Teisipäeval, 7.septembril kell 17.00

avatatakse Uue Kunsti Muuseumis kaks uut näitust:

"KLAASIPOEESIA" ja
Maret Olveti juubelinäitus "KULGEMINE"

Maret Olvet "Monument"

Ivo Lille teos näituselt "Klaasipoeesia"

KLAASIPOEESIA

Klaasipuhumine Evald Okase muuseumi õuel on selleks suveks lõppenud. Läbivaks ideeks sel aastal oli ühendada klaasi ja luulet. Sümpoosioni tulemused on nüüd välja pandud Uue Kunsti Muuseumi ruumides. Näitusel saab näha Ülo Josingu ja Kati Kerstna fotosid sümpoosionist, lugeda Merle Kannuse klaasist inspireeritud luuletusi ja muidugi vaadata klaasi väga erinevates tõlgendustes – suurematest installatsioonidest pisiplastikani, puhutud ja valatud vorme, varjude ja valguste mängu.

Klaasile puhusid hingeõhku sisse Kai Koppel, Viivi-Ann Keerdo, Ivo Lill, Irene Lill, Eve Koha, Katrin Josing, Ülo Josing, Kati Kerstna, Kairi Orgusaar, Kateriin Rikken, Merle Kannus, Erki Kannus, Toomas Riisalu (Eesti), Anna Mlasowsky (Saksamaa), Robert Emeringer ja Zaiga Baiga (Luksemburg), Remigijus Kriukas ja Indre Stulgaite (Leedu), Päivi Kekäläinen (Soomes).

Maret Olvet "KULGEMINE"

"Otsingud ja leidmised"

Maret Olveti kunstnikutee on kestnud 55 aastat ja tema looming peegeldab omal viisil eesti graafika üldist arengut selle aja vältel.

Helgi-Maret Olvet sündis 13.novembril 1930.a. Tartus. Tema kunstihuvile oli teataval määral toeks onu - Jaan Jensen - tuntus karikaturistina, plakati- ja raamatukujundajana. Lõpetanud 1949.a. Tartu 2.Keskkooli, astus ta samal sügisel Tallinna Riikliku Tarbekunsti Instituuti, mis tema lõpetamise ajal 1955.a. kandis juba ENSV Riikliku Kunstiinstituudi (ERKI) nime. Instituudi lõpetas ta, nagu graafikud enamasti, raamatukujunduse erialal; see ala andis tööd paljudele noortele kunstnikele ning M.Olvet on kujundanud kümneid raamatuid. 1961.ja 1968.a. on ta illustreerimise eest saanud Moskvas preemiaid, ent suuremad õnnestumised ses valdkonnas (Astrid Lindgreni „Väikevend ja Karlsson katuselt“, 1970.jt.) langevad 1970.aastatesse, nagu ka preemiad saavutuste eest plakati alal (ajavahemikus 1974-1977 igal aastal; esiletõstmist väärivad iseäranis Tallinna graafikatriennaalide plakatid).

Sellal jätkus tõusuaeg eesti graafikas mõlemal nimetatud alal ja vabagraafikas. M.Olvet, kes pärast instituudi lõpetamist oli kuni 1964.aastani töötanud kujunduskunstnikuna Moskvas ning tegutses sellena aastaid edasi Eestiski, olles veel aastail 1974-1977 Kohaliku Tööstuse Ministeriumi peakunstnik, tundis üha suuremat vajadust eneseväljenduse järgi vabagraafikas.

Kuni 1970.aastate alguseni oli tema eelistatimaks tehnikaks lito, mis sobis nii dekoratiivse iseloomuga tööde kui ka üldistatud sümbolkujundite („Perekond“, 1966) jaoks. Viimased olid eesti graafikale 1960.aastate teisel poolel iseloomulikud ja nende juurest viis areng kui mitte päris abstraktse kunstini, siis igatahes selle lävele („Allegooria“, 1970). Värvilistega esines ta ka Tallinna I graafikatriennaalil, mis kandis nime „Kaasaeg ja graafiline vorm“. 1970.aastate algul tugevnes eesti graafikas üldiselt ja ka M.Olveti loomingus poeetilise-nägemuslik kujundlikkus, millega seltsis pöördumine valdavalt sügavtrükitehnika poole („Unenägu“, 1971, ofort, pehmelakk, kõrgtrükk).Kümneni jooksul levinud uusrealistlik tendents ja tollasele graafikale tüüpilised kompositsioonivõtted, näiteks, tervikujundile fragmentide lisamine, nagu ka pehmelaki-akvatinta segatehnika teevad lehtedepaarist „Aed I-II“ (1977) perioodi ühe karaktersema näite. Sedasama võib öelda fotokliiseed sügavtrükiga ühendava, tehiseskkonda loodusega kõrvutava „Habitat“ (1976)kohta. M.Olveti loomingu kohast 1970.aastate-1980.aastate alguse eesti graafika üldpildis ja selle retseptisioonist kõneleb tema esinemineTallinna II ja IV -VI graafikatriennaalidel ; VI graafikatriennaalil 1983.a. oli temalt väljas pehmelaki-akvatinta tehnikas vastvalminud lehtedepaar „Seisundid I-II“. M.Olvet. Tema senise loomingu võttis kokku isikunäitus Tartu Kunstimuuseumis 1981.a.

M.Olvet on alati tähelepanelikult jälginud eesti graafikas toimuvat; graafika eksperimentaalateljee Kunstihoone õuel on olnud enam kui poolsajandi vältel, ent eriti 1960.-80.aastatel üks kunstielu vaimseid keskusi, kuhu laekus informatsiooni nii meilt kui ka mujalt, kus oli võimalik midagi talletada ala tugevamatelt meistritelt. Nagu graafikutepere üldse, nii oli ka Maret Olvet vastuvõtlik ühiskonnas toimuvale.1980.aastate teise poole muutuste vaim haaras kaasa ka graafika. I triennaali sunnis „Kaasaeg ja graafiline vorm“ hakkas kõlama senisest teravamalt ja sundivamalt, väliskunst ei piirdunud enam Soome ja idabloki riikidega. Pöördeline 1980-1990.aastate vahetus andis M.Olveti loomingule uue hoo. Sündis üks tema tähtsemaid , põhivariandis rahvusvärvides lahendatud sari „Võrsed“ (1989-1994, ofort,akvatinta,chine-collé), mida selle ilmumise ajal tõlgitseti Eesti riigi taastärkamise poeetilise sümbolina. Teos tõi talle eriauhinna rahvusvahelisel graafikabiennaalil Maastrichtis, Hollandis. Chine-collé – õhulisest käsitsitehtud paberist detailide kollaažilik lisamine – oli üks uusi tehnilisi võtteid, mis eriti naisgraafikuid tollal paelus. Sellal ja reljeftrükiil rajaneb lehe „Sol invictus“(1995) mõju. Ofordi-akvatintatehnikas lõi ta 1990.ndatel teisisi märkimisväärseid lehti : „Rudimentum I-II“(1992), „In memoriam Eesti ohvitseridele Norilski vangilaagris“(1991) ,jt.

Estambi kõrvaletõrjumine foto poolt ja tendents dokumentalismile ei jätnud puudutamata M.Olvetitki.

2004.a.toimunud Tallinna XIII graafikatriennaali teema „Maapaguluses“(In exile) innustas teda looma fotodel ja dokumentidel põhinevat serigraafiasarja „Minu isa lugu I-III“, mille keskmes on taas Eesti ohvitseri saatuse Siberi vangilaagrites. Muide, oma loodusuurijast isa loost inspireeritud n.ö. dokumentaalprojekti oli 1994.a. teostanud skulptor Mati Karmin installatsiooni näol, olles kunstnikku lähedalt puudutavate isikute ja sündmuste jäädvustamisel uudsemas vormis üks esimesi. M.Olveti triptühhoni on pikemalt analüüsinud Vappu Thurlow 2005.a. „Sirbis“(„Minu isa lugu: valge orjana punasel maal“).

Nimetatud triennaali puhul kirjutas Jüri Hain „Sirpi“ artikli tabava pealkirjaga „Eesti estamp sisepaguluses“, mis vastas traditsioonilise, käsitsi tehtava estambi muutuvasse positsiooni kui mitte kogu maailmas, siis igatahes Eestis. Kujunenud situatsioon tegi nõutuks silmapaistvamaidki graafikuid kui M. Olvet ja sündis samas kohanema, otsima uusi võimalusi senises laadis või leidma end sootuks uues. Käänukohaks sai ilmselt 1997.a. näitus Tartu Kivisilla Galeriis, kus nimetuse all „Da segno“ (it.k. alates märgist) oli väljas kõrgtrükis geomeetrilisi abstraktsioone, milles kunstnik oli taotlenud siiditruki mõju. Tema 2000.a. ilmunud kataloogis Vappu Vabari (Thurlowi) eessõnaga on fikseeritud 75 kõrgtrükis abstraktselt, vahel figuratiivsete elementidega kõrgtrükis kompositsiooni aastatest 1996-2000, formaadis 76 x 56. Need efektsed rõõmsavärvilised lehed näitasid M.Olvetit ootamatust küljest, tuues ühtlasi värsket nüansi eesti abstraktsesse graafikasse. Nad pole rangelt geomeetrilised, klassikalise harmoonia ja tasakaalu poole pürgivad, mida võib enam-vähem öelda Avo Keerendi kompositsioonide kohta, ega ka kontseptualistliku vormiarendusega, mis on iseloomulik Leo Lapini või Raul Meeli sariadele. Inglise keel on omaette tarkus, milles võib näha 1970.aastate alguse sümbolismi

kaalimeel sarjadega. Igaüks neist on omaette teos, milles võib näha 1970.aastate alguse sümboolismi järelkaja; kontrastina staatilistele geomeetrilistele pindadele on sisse toodud loogelisi, kõveraid, voolavaid, teravaid, dünaamilisi ja äkilisi vorme, mis loovad lehtedes omapärase elevuse. See elevus, vormikõne teatav tujukas rahutus võimaldab neil mõjuda elustava kujunduselemendina moodsate interjööride sageli isikupäratult steriilses keskkonnas.

2000-ndate algul trükkis Maret Olvet taolises laadis serigraafiaid, eeskätt sarja 16 väiksemast kompositsioonist (2001-2), mis esinesid Eesti graafika näitusel Dublinis 2002.a. ning valiti Tokio serigraafiabiennaalile 2007.a., ja veel ühe 14-lise sarja, tiraažiga 26 (2003). 2003.a. kevadel oli tal näitus Hobusepea galeriis, nimetusega „Välgu võimalused“, millel esitas erinevate vormidega, eriti siksakkide ja pritsmetaoliste kujunditega küllastatud töid. Neis näis väljenduslik agressiivsus saavutatavat kulminatsiooni. Ühtaegu peab märkima, et M.Olvet on spontaanne, meeleoludest küllaltki sõltuv loojanatuur, kelle loomingus sünnib mistahes ajalõigus mitte ainult erinevais värvides, vaid ka erineva emotsionaalse kõlaga töid, niisiis agressiivsete kõrval ka diskreetseid. Neil on huvitavad, vahel ladinakeelsed nimed, mis viitavad autori ideedele neid luues, kuid nende põhiomadus on dekoratiivsus.

2009.a.korraldas Maret Olvet oma teise, sedapuhku retrospektiivse isikunäituse Rahvusraamatukogus – esimene, eksliibrisenäitus toimus aastal 1994 - , millel üllatas serigraafialähedase mõjuga värviliste papitrükkis töödega, mis polnud abstraktsed, vaid kujutasid suuri õisi, sekka populaarse soome-eesti kirjaniku Sofi Oksanenit portree (2008). Vististi tehnilise menetluse suhteline lihtsus põhjustas tema lehtede valimise Ourense estambibiennaalile Hispaanias. Kindlasti ei tähistata nad viljaka graafiku otsingute lõppu.

Vabagraafika kõrval on Maret Olvet pidevalt loonud mälestusviitu ja eksliibriseid, arvult umbes 250, tehnikateks linoollõige, sügavtrükk, klišeetrükk. Aastail 1951-1992 sündinud väikegraafika nimestik leidub Soomes väljaantud kataloogis, mille on koostanud Reino Ryymin. Soomest sai M.Olvet palju eksliibrisetellimusi; aastast 1980 on ta Soome Eksliibriseühingu liige, aastast 1979 – Eesti Eksliibriseühingu liige. Soomes on ta korduvalt esinenud nii eksliibriste kui ka vabagraafikaga, alates näitustest Hyvinkää Kunstimuseumis 1983 ja 1989. Eksliibristega on ta esinenud mitte ainult kõigil selle ala biennaalidel Vilnius, vaid rohkesti ka teistes maades. Tema lülitamine Portugalis välja antud da Mota Moranda Kaasaegse Eksliibrise Bibliograafilisse Entsüklopeediasse kõneleb tema tuntusest ja tunnustatusest selles sfääris. Väikegraafikas eelistab ta joonistuse lihtsust ja ažuurset selgust; vahest just selles žanris avaldub kõige otsesemalt tema meisterlikkus joonistajana – muide, aastail 1979-1986 on ta olnud ERKI joonistuskateedri vanemõpetaja. Ta on kujundanud ka postkaarte, näiteks, „Vanemuise“ teatri 125. aastapäeva puhul (2003).

Maret Olveti mitmekülgne, siiani nooruslikust otsinguvaimust kantud looming on tähelepanuväärne osa eesti graafika rikkalikust varasalvest, mille vähegi põhjalikum ülevaade pole temata mõeldav.

Teksti autor: Mai Levin.

Näituse avamisel toimub Maret Olveti uue kunstikataloogi esitlus.

PARIMAD PALAD.

Valik töid XVII rahvusvaheliselt aktinäituselt MEES JA NAINE

Näitused jäävad avatuks kuni 29.09.2010

Uue Kunsti Muuseum
Alates 06.09.2010 avatud iga päev 9-19.00
Esplanaadi 10, Pärnu
www.chaplin.ee